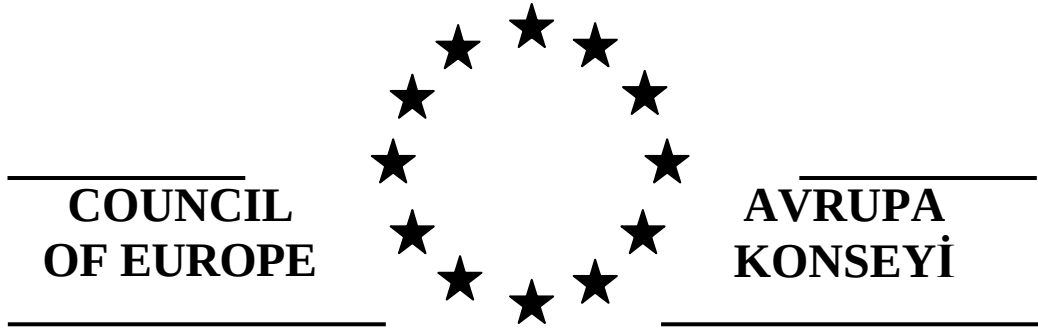

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

FATMA TUNÇ – TÜRKİYE (no. 2)

(Başvuru no. 18532/05)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

13 Ekim 2009

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 18532/05 no'lu davanın nedeni, Fatma Tunç ("başvuran") adlı T.C. vatandaşının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 15 Nisan 2005 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin - AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran İstanbul Barosu avukatlarından F. Karakaş Doğan tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

1980 doğumlu başvuran Kocaeli'de ikamet etmektedir.

Başvuran 10 Ekim 2001 tarihinde yasadışı örgüt üyesi olduğu şüphesiyle İstanbul'da yakalanmıştır. 14 Ekim 2001 tarihinde Cumhuriyet Savcısı'nın müsaadesiyle avukatı ile kısa süreliğine (5 dakika) görüşebilmiştir.

Polis, 14 Ekim 2001 tarihinde, avukatı bulunmaksızın başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran, verdiği ifadede, hakkındaki suçlamaları kabul etmiş, yasadışı örgütle olan bağlantılarına ilişkin ayrıntılı bilgi vermiştir. Daha sonra, başvuran 16 Ekim 2001 tarihinde, önce Cumhuriyet Savcısı'nın, ardından İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi sorgu hakiminin huzuruna çıkarılmıştır. Başvuran Cumhuriyet Savcısı huzurunda yasadışı örgüt üyesi olduğunu kabul etmiştir. Sorgu hakimi tarafından sorgulanması sırasında ise hakkındaki suçlamaları reddetmiştir. Sorgu hakimi başvuranın sorgulanmasının ardından tutuklu olarak yargılanmasına karar vermiştir.

Cumhuriyet Savcısı 23 Kasım 2001 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne, başvuranı Türk Ceza Kanunu'nun 168/2 maddesiyle Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca yasadışı silahlı örgüte üye olmakla suçlayan bir iddianame sunmuştur.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi 4 Mart 2004 tarihinde, başvuranın polise verdiği ifadeyle diğer delillere dayanarak başvuranı suçlu bulmuş, on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır. Yargıtay 11 Kasım 2004 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiştir.

Başvuran 7 Ekim 2005 tarihinde cezaevinden salıverilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran AİHS'nin 6/3 (a), (b) ve (c) maddesi uyarınca, gözaltındayken avukat yardımı alamadığından, avukatı yanında olmaksızın alınan ifadesinin de davayı gören mahkeme tarafından mahkumiyetine karar verilirken kullanıldığından şikayetçi olmuştur.

Hükümet, başvuranın, AİHS'nin 35/1 maddesinin öngördüğü altı aylık süre koşuluna uymadığını savunmuştur. Hükümet'e göre, başvuranın, AİHM'ye başvurusunu, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde 10 Aralık 2001 tarihinde görülen ilk duruşmanın ardından altı ay içinde yapması gerekirdi. Esasa ilişkin olarak, Hükümet, başvuranın, gözaltındayken 14 Ekim 2001 tarihinde avukatıyla görüşmüş olduğunu belirtmiştir.

AIHM, bir davanın adil olup olmadığının belirlenmesinde, davanın bütününün göz önünde bulundurulması gerektiğini anımsatır (*John Murray - İngiltere*). Mevcut davada başvuran AIHM'ye başvurusunu, AIHS'nin 35/1 maddesinin gerektirdiği gibi, Yargıtay'ın 11 Kasım 2004 tarihinde kesinleşen kararının peşinden altı ay içinde yapmıştır. Sonuç olarak Hükümet'in itirazı kabul edilmemiştir.

AIHM başvurunun bu kısmının AIHS'nin 35/3 maddesi çerçevesinde dayanaktan yoksun olmadığını kaydeder. Ayrıca AIHM, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

AIHM, tarafların sundukları belgelerde, başvuranın avukatıyla 14 Ekim 2001 tarihinde, 16.40-16.45 arasında beş dakika görüşüğünü gözlemlemiştir. AIHM bu bağlamda *Salduz* kararında ([BD], 36391/02), ceza davasının hazırlığında, soruşturma aşamasının önemini vurguladığını anımsatır. Zira bu aşama esnasında toplanan deliller suçun davada ele alınacağı çerçeveyi belirler. AIHS'nin 6/1 maddesi, adil yargılanma hakkının yeterince "uygulanabilir ve etkili" olabilmesi için, belirli davaların özel koşullarında bu hakkın kısıtlanmasını gerektirecek zaruri sebepler olmadığı sürece, kural olarak, şüphelinin, polisin ilk sorgulamasından itibaren avukata erişebilmesini gerektirir. Yukarıda belirtilenler ile 3842 Sayılı Kanun'un 31. maddesi doğrultusunda, avukata erişimle ilgili olarak uygulanan kısıtlamanın sistematik olduğu ve devlet güvenlik mahkemelerinin yetkisine giren suçlarla bağlantılı olarak gözaltında bulunan herkese uygulandığı göz önünde bulundurulduğunda, AIHM, başvuranın gözaltındayken avukatıyla görüşmesine karşın, bu görüşmenin AIHS standartlarına göre yeterli olmadığı sonucuna varmıştır.

AIHM ayrıca, *Salduz* davasında gözaltında hukuki yardım alınamamasına ilişkin meseleyi incelediğini, AIHS'nin 6/1 maddesiyle bağlantılı olarak 6/3 (c) maddesinin ihlal edildiğini gözlemler. AIHM mevcut davayı incelemiş, *Salduz* kararında tespit ettiği bulguların dışına çıkılmasını gerektirecek özel koşullar tespit etmemiştir.

Bu nedenle bu davada AIHS'nin 6/1 maddesiyle bağlantılı olarak 6/3 (c) maddesi ihlal edilmiştir.

II. AIHS'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER MADDELERİ

Başvuran ayrıca 6. madde uyarınca, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanmadığını iddia etmiştir. AIHS'nin 13. ve 14. maddeleri uyarınca, şikayetleri doğrultusunda etkili başvuru yolu bulunmadığını ileri sürmüştür.

AIHM dava dosyasında başvuranın iddialarını destekleyecek veya bu hükümlerin ihlalini teşkil edecek hiçbir unsur görememektedir. Bu nedenle başvurunun bu kısmının AIHS'nin 35/3 ve 4. maddeleri çerçevesinde dayanaktan yoksun olduğu için reddedilmesi gerekir.

III. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Başvuran 5,000 Euro maddi tazminat, 15,000 Euro manevi tazminat talep etmiştir. Başvuran ayrıca, yargılama masrafları için 2,000 Euro, avukatlık masrafları için 5,000 Euro talep etmiş, taleplerini desteklemek için vekalet sözleşmesini sunmuştur.

AİHM tespit edilen ihlal ile meydana geldiği iddia edilen maddi zarar arasında illiyet bağı görememektedir. Bu nedenle bu talebi reddeder. Manevi tazminatla ilgili olarak, hakkaniyete uygun surette başvurana 1,500 Euro ödenmesine hükmeder.

AİHM ayrıca en uygun tazmin biçiminin, başvuranın, talep etmesi halinde, AİHS'nin 6/1 maddesinin koşullarıyla uyumlu olarak yeniden yargılanması olacağı kanısındadır (bkz. *Salduz*). AİHM'nin içtihadına göre, yargılama giderleri, ancak gerçekliği ve gerekliliği kanıtlandığı ve makul bir meblağ olduğu takdirde başvurana geri ödenir. Bu davada, AİHM, sahip olduğu belgeler ve yukarıda belirtilen ölçütler ışığında, bu başlık altında 1,000 Euro tazminat ödenmesinin makul olduğu sonucuna varmıştır.

AİHM ayrıca gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

AİHM YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurana hukuki yardım sağlanmamasına ilişkin şikayetin *kabuledilebilir olduğuna*, başvurunun geri kalanının *kabuledilemez olduğuna*;
2. Başvurana gözaltında hukuki yardım sağlanamaması nedeniyle, AİHS'nin 6/1 maddesiyle bağlantılı olarak 6/3 (c) maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. (a) Savunmacı Devlet'in, başvurana, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, uygulanabilecek her tür vergiyle beraber, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Türk Lirası'na çevirerek izleyen meblağları *ödemesine*,
 - (i) Uygulanabilecek her türlü vergi ile beraber 1,500 Euro (bin beş yüz Euro) manevi tazminat,
 - (ii) Başvurana uygulanabilecek her türlü vergi ile beraber mahkeme masrafları için 1,000 Euro (bin Euro),
- (b) Yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak *uygulanmasına*;
5. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının *reddine*,

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 13 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Françoise Elens-Passos
Zabıt Katibi Yardımcısı

Françoise Tulkens
Başkan